

ΕΝΘΥΜΙΣΙΣ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΜΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

τῆς Λασκαρῶς Ἐμπειρικοῦ

Ὅταν βράδῳ βράδῳ σουρουπώματα πια ἡ μάνα μου τελειῶνε ὅλες τῆς δουλιές ὅλες τῆς λεπτομέρειες τῆς καθαριότητος ὡς ἔπρεπε γιὰ τὴν μεγάλη ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων ἀποσταμένη καθότανε μπροστά στό μαγγάλι μέ τὰ ἀναμένα κάρβουνα καί τὴν πυρήνα καί μᾶς ἔβαζε καί μᾶς νά καθίσωμε πλάι τῆς μικρά τότε κουτσούβελα καί στοργικά νά μᾶς βλέπη.. λες καί ξεκουραζόντανε καί ἤρεμοῦσε... Καί μεῖς χαρούμενα πού εἶχαμε κοντά μας τὴ μανούλα μας καί τὴ θαλπωρὴ τῆς φωτιᾶς καί τῆς ζέστης εἶμεθα εὐτυχισμένα καί συχνά τῆς λέγαμε ἄχ μανούλα μας πές μας ἓνα παραμῦθι πές μας μια ἱστορία ἀπὸ τὰ παλιά τὰ ξεχασμένα χρόνια πές μας τὴν ἱστορία τοῦ ἐφτάδρομου τοῦ Πυργου ἢ τοῦ Κοντορεβιθούλη.. χίλιες φορές εἰπωμένα μὰ πάντα ὁμορφα ὅπως τὰ εδιηγείτο, ἡ Μανούλα μας εἶχε τό ξεχωριστό χάρισμα νά τὰ χρωματίζη καί ὀλοζώντανε νά τὰ παρουσιάζει στῆς ἀφιγίσησ της, μὰ φέτο μᾶς ἀπαντοῦσε δέν θά Σᾶς πῶ παραμῦθι δέν θά σᾶς πῶ τὴν πεντάμορφη ποῦ τὴν ἄρπαξε ἢ κακὴ μάγισσα οὔτε τόν ψαρᾶ ποῦ φιλάνθρωπα θάπτων ἓνα πνιγμένο βρῆκε θυσαυρό, θά Σᾶς πῶ μιά ἱστορία δική μου ἀληθινή ποῦ τὴν ἔζησα καί τὴν θυμοῦμαι σάν νά ἦταν χθές, καί ἄρχιζε.. Ἦταν ἀκριβῶς σάν τοῦτες τῆς μέρες παραμονές Χριστουγέννων 1890 ἐποχὴ ποῦ ὄλα τὰ καράβια μικρά καί μεγάλα, σκοῦνες τρεχαντήρια μπρίκια γουλέτες ὄλα εἶρχοντο τελειώνοντας τό ταξεῖδι καί δένανε καί ξεχυμωνιάζαν ἄλλο στόν Πειραιᾶ ἄλλα στή Σύρα καί ἄλλα στό μικρό μας λιμανάκι.. Καί μεῖς τοῦτες τῆς μέρες εἶχαμε μεγάλες ἐννοιες καί ψυχικὴ ἀπαντοχή. Ὁ Χειμῶνας κείνη τὴ χρονιά ἦταν ἐξαιρετικά βαρῆς καταχνιά χιονιές ἀπάνω του καί ἡ θάλασσα μανιασμένη κτυποῦσε μέ πρωτοφανῆ λῦσσα τοὺς βράχους ζητῶντας νά τοὺς καταπιεῖ καί ὁ κόλπος στὰ Γιάλεια ποῦ ἦταν τό σπῆτι μας φουρτουνιασμένος ἄγριος τόσω ποῦ σοῦ ἔκανε φόβο νά τόν βλέπησ. Καί τό καράβι μας κατέβαινε τὴ μαύρη θάλασσα... Μαύρη θάλασσα ὅποιος τὴν ἔβγαλε.. πόσες καρδιές δέν μαύρισε γιὰ νά γεμίση αὐτὴ τ' ἀκρογιάλια της μέ ἄψυχα κουφάρια με Λεβέντες, καί πόσες ἐλπί-

δες καί ὄνειρα ἀνελέτηα δέν ἔσβυσε.. πόσα καράβια δέν βούλιασε σύψυχα.. Αν καί μεῖς δέν εἶχαμε καμιᾶ εἶδησι οὔτε ἓνα ντεσκερέ οὔτε μία σημείωσι δέν λάβαμε ἀπό τότε ποῦ ἔφυγε ἀπ τήν Οντέσα ποῦ εἶταν τή ἔγεινε ἔπρεπε νά εἶχε φθάση. Ὅλα τά παιδιά καί εἴμεθα ἑπτά μικρά ὄρνηθᾶκια τό ποιό μικρό ὁ Θρασύβουλος μόλις ἕξ χρονῶν τό ποιό μικρό καί χαϊδεμένο γιατί μᾶς θύμιζε τή μητέρα μας. Ὅλα τρέχαμε στά παρεκλήσια μέ λάδι μέ θυμίαμα ἀνάβαμε τά καντύλια ἐκεῖνο μάλιστα τοῦ Ἁγίου Νικολάου τό ρίκταμαι στή θάλασσα καί μέ ζεστά δάκρια τόν παρακαλούσαμε νά φέρη στό σπίτι μας γερό τόν Πατέρα μας, ἀκόμα γυρίζαμε καί τό μάρμαρο τῆς Ἁγίας Τριάδος κατὰ τό νοτιά γιά νά γαληνεύση τήν ἄγρια θάλασσα.. Καί ὁμως τίποτα ἢ ἴδια κακοκαιρία ἢ ἴδιες ἄγριες χιονιές, τά Χριστούγεννα ἔφθαναν μά οὔτε κουλοῦρες οὔτε χριστόψωμα ζυμώσαμε οὔτε παστέλι τό πανάρχαιο τοῦτο γλυκό τῆς πρωτοχρονιαῖς κάναμε οὔτε ὁ φοῦρνος μας κάπνισε. Οὔτε τίποτα.. καί μονάχα μέ προσευχαίς καί νυστίες περνούσαμε τῆς μέρες παρακαλοῦντες Θεούς καί Ἁγίους νά μάθωμε ἀπό τόν Πατέρα μας.

Καί ὁ Θεός λές καί ἄκουσε τᾶς δεήσεις μας ἓνα πρωῖνό ποῦ ὁ καιρός εἶχε σκάσει καί μακριά ἀρχεισαν νά φαίνονται τά κόκκινα σύνεφα τῆς καλωσύνης καί μέρεψαν τά Γιάλια ξαφνικά ἀπό τῆς τρίπες καί ἀπό τό ἐκκλησάκι τῆς ἁγίας Τριάδος καί τό γνωστό Τρίστρατο ἀκούσαμε φονές ποῦ μᾶς φάνηκαν σάν σάλπισμα ἀγγέλου. Τώρα δά εἶλθε τό γουλετή τοῦ Παπαγάλου αὐτός ἀσφαλῶς θά ξέρει καί θά σᾶς φέρει εἰδήσεις ἀπό τό Καράβι καί τόν Πατέρα σας. Ἦτο δέ αὐτός ὁ παπαγάλος ἓνας γεροθαλασσινός σάν βράχος ἀλύγιτος ἀληθινός λύκος τῆς θάλασσας ὁμως εἶχε τό μειονέκτημα νά μιᾶ γρήγορα τόσω ποῦ δύσκολα διέκρινες τή ἔλεγε καί ἡ μύτη του καμπουρή ἴδια ράμφος καί οἱ χοργιανοί ἀμίμητοι σέ παρατσούκλια τό βαφτίσανε παπαγάλο καί δέν ἔσφαλαν... Σαυτόν λοιπόν γρήγορα ἡ μάνα μας μας φόρεσε καθαρές ποδιές, καινούργια παπούτσια καί μᾶς ἔστειλε νά ρωτήσωμε καί νά μάθωμε τά νέα ὀρμηνεύοντας νά φιλήσωμε τό χέρι του εὐγενικά καί νά τοῦ εὐχθοῦμε τό καλῶς ὦρισε.. Ξεकुνίσουμε λοιπόν μέ χαρά ἄφραστη τά τρία ὄρνηθᾶκια μέ τό μικρό Θρασύβουλο ἀπό τό χέρι ἀνεβήκαμε στό χοργιό πείραμε τό δρόμο ποῦ πάει στό πύργο τοῦ Μουβελά εἶδαμε τήν βρήσι τοῦ караβᾶ καί μπείκαμε στό σπῆτι, ἓνα χαμηλό τό βρίκαμε νά λάμπη

ἀπό καθαριότητα καί ὁ φοῦρνος νά μυροκοπᾶ ἀπό φρέσκα Χριστόψωμα καί ἀμέσως καθὼς εἴμεθα ἀπὸ τὴν μητέρα μας ὀρμινεμένα χαιρετήσαμε τὴ νοικοκυρά μὲ τὸ καλῶς τὸν δεχτήκατε καί προσθέσαμε προσκυνήματα ἀπὸ τὴν μητέρα μας καί εἴλθαμε νά ρωτήσωμε τὸν καπετὰ Παπαγάλο γιὰ τὸν πατέρα μας καί γιὰ τὸ καράβι ποῦ βρίσκεται; .. Μαῦρα φίδια ζώσανε τὴ παπαγαλενα τὸ γέλιο ἔσβυσε ἔχάθει ἀπὸ τὰ χεῖλια τῆς καί ἡ μορφὴ τῆς αἰγρίωσε... Ὁ ἄνδρας μου μᾶς λέει δέν εἶνε παπαγάλος, ἔχει ὄνομα καί ἐπίθετο Παπαγάλος νά γείνη αὐτός ποῦ τὸν ἔβγαλε καί Σεῖς παλιόπαιδα μπαγάσικα θεοκούτρουλα κακοανετεθραμένα νά παπαγαλίση ἢ γλῶσσα Σας ποῦ εἴλθατε νά ρωτήσετε καί μὲ συγχήσατε χρονιάρια μέρα .. φύγετε ἀμέσως φύγετε .. δέν σᾶς λέμε τίποτα ἀπολύτως .. Μεῖς σέ τοῦτο τὸ ἀγριο ξέσπασμα μείναμε ἄλλαλα χωρὶς πνοή χωρὶς ἀνάσα, ρίξαμε μια φοβισμένη ματιὰ στὴν ἀλόφρονη μαινάδα ἄλλη μία στὴν πόρτα καί ἀμέσως φύγαμε.. βγήκαμε στὴν αὐλὴ νά φύγωμε, νά σωθοῦμε ἀλλὰ πῶς νά πᾶμε... καί τὴ νά ποῦμε τῆς μάνας ποῦ μὲ τόση ἀγωνία καί λακτάρια μᾶς περίμενε.. ζαρώσαμε σέ μια γωνιᾶ καί τὰ τρία ἀγκαλιαστήκαμε καί ξεσπάσαμε σ' ἓνα σπαρακτικό κλάμα σ' ἓνα θρήνο ἀπέραντο... Καί νά σαν Θεός μέσα ἀπὸ μια πορτούλα τοῦ ηπογείου ξετρυπώνει ὁ Παπαγάλος ἤρεμος γλυκός ἀληθινός Θεός τῆς παρηγοριᾶς γιὰ τὴ κλαῖτε μᾶς λέει μὴ κλαῖτε, ἡ ἀλήθεια εἶνε πῶς ἡ γυναῖκα μου πειράκτηκε ποῦ μὲ εἶπατε Παπαγάλο αὐτὸ δέν εἶνε τὸ ὄνομα μου εἶνε παρατσούκλι, καί ὅπως εἶνε καί νευρική... ἀλλὰ τί φταῖτε καί Σεῖς ἀθῶα καί μικρά μου παιδάκια. Σεῖς ὅτι ἀκοῦτε λέετε, καί τώρα πέρασε ξεχᾶστε το.. Ὁ Πατέρας καί ὄλο τὸ τσοῦρμο εἶνε καλά καί ἐπισκευάζει μια μικρὴ ζυμιά στό τιμόνι στὴ Μήδια¹ ἓνα μικρὸ λιμανάκι τῆς μαύρης Θάλασσας ἐκεῖ τὸν ἀντάμωσα καί τώρα ποῦ ὁ καιρός ἐσιαξε ποῦ ὁ οὐρανός ξεστέρωσε σύμερα αὔριο θάρθει μὲ τὸ καλὸ νά τὸν δεχθῆτε.. μὲ δάκρυα χαρᾶς τώρα καί μὲ ἀνέλπηστη εὐτυχία εὐχαριστήσαμε τὸν ἀγαθὸ ναυτικὸ τοῦ φιλήσαμε τὸ χέρι καί κάνοντας φτερά τὰ μικρά μας ποδαράκια τρέξαμε γρήγορα νά πᾶμε τῆς Μάνας τὸ χαρούμενο μήνυμα, καί κεῖ στό μισοστράτη τὴν βρήκαμε μὲ ἀγωνία νά περιμένει τῆς τὰ

---

1. Λιμάνι νοτιῶς τῆς Κωνσταντινῆς. Σήμερα ἀνήκει στὴ Ρουμανία.

είπαμε όλα και όλοι τρεχόντες πείγαμε στό σπήτι και άρχείσαμε χαρούμενοι και γελαστοί τής Χριστουγεννιτικες έτοιμασίες.. και νά τό θάμα έγινε πρωϊ πρωϊ χαράματα τήν ώρα ποϋ ό ήλιος χαρούμενος ανάτελε και πλημμίριζε μέ μάλαμα τήν ώραϊα τήν πολυαγαπημένη κοιλάδα τών Γιαλιών άκούσαμε τή γνώριμη φωνή τής Μπουρου, Ποϋ σφυρικτρες ήταν τότε άνύπαρκτες και ντυμένοι και άντυτοι τρέξαμε στό άκρογιάλη και άντικρύσαμε στά γαληνεμένα νερά περιφανο και πλουμιστό νά περνά τό Καράβι... τό καράβι τοϋ Πατέρα μας και αυτός όρθιος νά μās χαιρετā.. μεις δε όλοι μέ συναυλία νά τούς χαιρετοϋμε καλώς ώρίσατε εύλογημένη ή ώρα και μεις τά παιδιā ξεφωνίζαμε τή μās φέρατε. τήν υγειά μās άπαντοϋσαν.. Γεροϊ και σιδερένιοι πάντα άντιλαλοϋσαν τά φαράγγια και ή γαληνεμένη θάλασσα.. άθωα τώρα και άκακη ποϋ δέν ειξευρε τίποτα και άγνοϋσε τά πάντα και φουρτοϋνες και πιγιμούς τά πάντα.

Και τώρα έλάτε γρήγορα στό λιμάνι νά πάρετε τά πράγματα.. Στο λεπτό βρεθϋκαμε στή Χώρα και πείραμε όλα τά φαγώσιμα τά ξεχωριστά βουτυρένια γαλετώνια τής όδεσσας τυριά βούτυρα.. και ένα Εϋαγγέλιο μαλαματοκαπνισμένο δυό όλόχρυσες οικόνες τής Παναγίας και τοϋ Αγίου Νικολάου για τήν εκκλησία τοϋ Χοργιοϋ ένα σαμοβάρη άτόφιο άσϋμι των 800 για τό σπήτι μας και τό άκρογιάλη τών Γιαλιών πείρε τήν όψι τής χαρās και μοσχοβόλησε από τήν μυρωδιά τοϋ φούρνου ποϋ ξψυνε τά Χριστόψωμα και τής ολόπαχες κότες. Και τήν άλλη μέρα και ποιός δέν ειλθε νά καλωσωρίσει τόν Πατέρα μας τον καπετάν Μπεζέρη. και τοϋτο παρατσουκλι... τό όνομα του ειταν Νικολάκης Ραπτάκης ακόμα και ή Παπαγάλενα μετανουμένη ειλθε και μās φίλησε όλους σάν νά ζητοϋσε συγχώρησι για τόν χθεσινό θυμό και τά λόγια ποϋ μās ειπε.

Ήγραψα 1970 Ιανουάριος Λασκαρώ Ήμπειρίκου έτών 88.²

---

2. Ή Λασκαρώ Κοντοσταϋλου-Ήμπειρίκου γεννήθηκε στό Γιάλια τών Στενιων Ήνδρου τό 1882 και ήτο έγγονή τοϋ καπετάν Νικόλα Ραπτάκη (Μπεζέρη). Τήν παιδεία της άπέκτησε στό περιφημο φροντιστήριο, ποϋ ειχε άνοιξει στή Χώρα ή Ήγγελική Καϊρη και στό όποϊο έφοίτησαν τά κορίτσια τής Ήνδριώτικης άριστοκρατίας τής έποχής εκείνης. Ή Ήγγελική Καϊρη καταγόταν από τήν Κέρκυρα, αλλά παντρεύτηκε Καϊρη από τήν Μεσσαριά και άφησε έποχή μέ τήν κλασική παιδεία της και τή μόρφωσή της γενικά. Ήπίσης πολλά έμαθε από τήν γειτόνισσά της Εϋανθία Καϊρη άνησιά τοϋ φιλοσόφου Θ. Καϊρη.